29 . Bucureşti | Punct: Centrul Istoric, str. Lipscani, sectorul dintre Calea Victoriei şi str. Eugeniu Carada | Anul: 2007

Anul: 2007
Cod RAN: 179132.149
Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă
Epoci: Evul Mediu, Perioada modernă
Tipuri sit: tip neprecizat
Categorii sit: Comercial, Domestic
Autori: Adina Elena Boroneanţ, Elena Gavrilă, Andrei Mircea Măgureanu, Gheorghe Mănucu-Adameşteanu, Cristian Nestorescu, Raluca-Iuliana Popescu, Meda Toderaş, Mihaly-Tibor Zambory
Instituţii: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Bucureşti, Muzeul Municipiului Bucureşti, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Bucureşti, Muzeul Municipiului Bucureşti, Muzeul Municipiului Bucureşti, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Bucureşti, Muzeul Municipiului Bucureşti

Rezumat

Cercetarea de pe strada Lipscani a început cu tronsonul dintre Calea Victoriei şi strada Eugeniu Carada. În urma decapării mecanice efectuate sub supraveghere arheologică au fost identificate, pe traseul străzii, fundaţii ale unor construcţii din cărămidă legată cu mortar, fapt ce a impus cercetarea arheologică. Hanul Zlătari a reprezentat principala zona de interes amplasat pe un teren mărginit de uliţa Zlătarilor. Pe partea dreaptă a străzii, la nr. 12, săpăturile arheologice au dus la descoperirea unei porţiuni importante din latura nordică a hanului Zlătari, a unei case din sec. XVII, a unei locuinţe de chirpic medievale, iar pe partea stângă a străzii Lipscani, a unor fundaţii de clădiri din sec. XIX.

Raport

Cercetarea de pe strada Lipscani a început cu tronsonul dintre Calea Victoriei şi strada Eugeniu Carada. În urma decapării mecanice efectuate sub supraveghere arheologică au fost identificate, pe traseul străzii, fundaţii ale unor construcţii din cărămidă legată cu mortar, fapt ce a impus cercetarea arheologică. Descrierea complexelor începe dinspre Calea Victoriei, în ordinea cercetării acestora.

Singurele consideraţii s-au făcut în anul 1978, când, în perioada mai-august, s-au săpat fundaţiile clădirii actuale amplasate, la intersecţia dintre Calea Victoriei şi strada Lipscani, pe partea numerelor cu soţ, moment în care au putut fi înregistrate informaţii preţioase despre biserica şi hanul Zlătari1.

Hanul Zlătari

Pentru acest segment al străzii Lipscani avem menţiuni documentare, scrise sau cartografice, mai amănunţite, doar pentru hanul Zlătari.

Hanul2 a fost amplasat pe un teren mărginit de uliţa Zlătarilor3 (ulicioara pe traseul căreia se află actuala stradă Stavropoleos) spre S, podul Mogoşoaia (actuala Calea Victoriei), spre V şi uliţa Mare (actuala stradă Lipscani), spre N. Acesta şi-a împletit existenţa cu cea a bisericii, fiind un han mănăstiresc. El a fost ridicat la începutul sec. al XVIII-lea de către spătarul Mihai Cantacuzino. În prima jumătate a sec. al XIX-lea, hanul trece printr-o perioadă de decădere, culminând cu distrugerile provocate de cutremurul din 1838 şi incendiul din 1847. A fost refăcut, împreună cu biserica, între 1850-1852, moment în care clădirea hanului se compunea din parter şi etaj şi avea aproape 200 de camere şi prăvălii, numerotate, toate fiind închiriate4.

În anul 1903, pe timpul primarului C.F. Robescu, hanul şi turnul clopotniţă din faţa bisericii, au fost demolate, pentru a se lărgi Calea Victoriei.

Generat la: 06.08.2025 17:33

Pe partea dreaptă a străzii, la nr. 12, săpăturile arheologice au dus la descoperirea unei porţiuni importante din latura nordică a hanului Zlătari, a unei case din sec. XVII, a unei locuinţe de chirpic medievale, iar pe partea stângă a străzii Lipscani, a unor fundaţii de clădiri din sec. XIX.

La o adâncime de cca. 0,40 m faţă de nivelul trotuarului a început să apară zidul de incintă al hanului care, după o curăţare primară, ne-a permis diferenţierea unor pivniţe ale hanului Zlătari.

Camerele au fost numerotate în ordinea cercetării, succesiunea acestora desfăşurându-se de la V spre E. Latura exterioară a hanului este orientată oblic faţă de clădirea existentă pe strada Lipscani, la nr. 12, astfel că suprafaţa care a putut fi cercetată, scade de la camera 1 (prima dinspre Calea Victoriei) spre camera 6, ultima fiind acoperită aproape integral de trotuarul actual. Nici una dintre camere nu a putut fi cercetată integral din cauza intervenţiilor moderne din zonă (cabluri, betoane etc.) şi a traseele conductelor moderne de apă, gaz sau curent electric care perforează şi traversează toate zidurile identificate. Camerele 2 – 6 au fost distruse în proporţii variabile de groapa fundaţiei clădirii actuale.

O singură cameră, prima identificată dinspre Calea Victoriei, a putut fi surprinsă în întregime, având dimensiunile de 4,50 x 3,70 m, partea de S a fiecăreia din celelalte camere fiind distrusă în proporţii variabile de groapa fundaţiilor actualei clădiri5.

Lungimea surprinsă a hanului este de 25 de m pe latura dinspre strada Lipscani, lmax înregistrată (3,70 m) aflându-se în dreptul camerei 1. Zidul dinspre strada Lipscani are o grosime de 1 m şi este realizat din cărămidă legată cu mortar de var. Cărămizile au următoarele dimensiuni: 24/25,5 cm L, 12,5/13,5 cm l şi 4/4,5 cm gr.

Zidurile despărţitoare ale camerelor au grosimi de aproximativ 1 m, cu elevaţie realizată din cărămizi şi o fundaţie înecată în mortar. Menţionăm ca element arhitectural interesant că prima cameră avea colţurile marcate de mici boltiri, lucru întâlnit şi în cazul camerei 5, fapt ce ne anunţă că respectivele camere aveau tavanul sub formă de boltă. Camera 1 prezenta, pe latura de S, pornirea unei intrări boltite, care făcea legătura cu restul clădirii hanului.

În dreptul camerei 5, în zidul de la stradă al hanului a fost practicată, la 0,60 m faţă de nivelul de surprindere, o gură de aerisire cu dimensiunile în plan vertical, la nivelul peretelui, de 1 x 1 m. Dimensiunile cărămizilor sunt de 25 cm L, 13,5 cm l şi 4/4,5 cm gr. Adâncimea în plan orizontal în zid este de 0,50 m.

Inventarul arheologic:

Descoperirile - numai în stare fragmentară, antrenate de intervenţiile ulterioare - provin doar din două camere (cam. 1, vas de sticlă, fragmentar, care păstrează o inscripţie în relief: [FA]BRICILE ROMÂ[NE] UNITE şi cam. 3, fragmente ceramice din sec. al XIX-lea), în celelalte depunerile medievale au fost îndepărtate de lucrările efectuate înainte de 1989.

Cpl 1 (locuinţă ?) sec. XVII

În suprafaţa cercetată din camera 2, a apărut o dărâmătură cu urme puternice de incendiu şi lutuială arsă. Complexul s-a păstrat doar în interiorul camerei, fiind tăiat de zidurile camerei 2, precum şi de o groapa modernă. Datorită acestor intervenţii Cpl 1 are dimensiunile păstrate de 3,25 x 1,40 m pe direcţia principală E–V. Nu a fost surprins nivelul de săpare, distrus de intervenţiile ulterioare (zidurile hanului şi groapă modernă), complexul fiind surprins în grund, la -0,92 m faţă de nivelul actual de călcare. Grosimea umpluturii formate din bucăţi, unele destul de mari de lutuială arsă este de 0,40 m. Din această depunere nu s-au descoperit nici un fel de materiale arheologice care să permită o încadrare cronologică; relaţia stratigrafică ne indică că este anterioară momentului constructiv al hanului Zlătari. Un alt indiciu cronologic ne este oferit de materialelor ceramice descoperite în apropierea masei de chirpic ars (între cotele în care a fost surprins complexul) şi care constau în fragmente de oale borcan cu buza înaltă şi evazată, ce pot fi datate în sec. XVII.

Casa 2 (sec. XVII)

Spre N, în faţa zidului exterior al hanului Zlătari şi la o distanţă de cca. 8 m faţă de frontul nordic actual al străzii Lipscani, a fost identificată o altă construcţie de zid, denumită convenţional „casa 2” (casa 1 fiind hanul Zlătari). Clădirea surprinsă este formată din două camere, cu o lungimea păstrată – latura exterioară,

nordică – de 13,10 m. Fundaţia zidului nordic coboară de la V spre E, diferenţa de nivel fiind de 1,20 m faţă de nivelul de surprindere al zidului. Este construit din cărămidă legată cu mortar, cu rosturi evidente. Cărămida are următoarele dimensiuni: 26/27,5 cm L, 14 cm l şi 3,5 cm gr.

Camera 1

În fundaţie au fost practicate lăcaşuri rectangulare cu dimensiunile de 20 x 21 cm sau 35 x 25 cm, puţin intrate în zid şi care păstrează amprenta fibrelor de lemn: acestea sunt amenajări pentru treptele unei scări din lemn, fapt ce explică şi panta fundaţiei. În zid a fost practicată o nişă boltită. Această amenajare are dimensiunile de 0,56 x 0,63 m. Cărămizile din care este construită au dimensiunile de 28,5/29 cm L, 14 cm l şi 3/3,5 cm gr. O amenajare asemănătoare apare, tot în acelaşi zid şi în camera 2. Trecerea din camera 1 spre camera 2 se făcea printr-un ancadrament boltit al unei uşi, zidit la un moment dat.

În camera 2, la -3,40 m, faţă de nivelul trotuarului, au fost surprinse fragmente de la o pardoseală realizată din cărămidă, aceasta marcând şi nivelul de delimitare între elevaţie şi fundaţia înecată în mortar.

Inventarul arheologic descoperit în cele două camere este complet diferit. Astfel, în camera 1, până la o adâncime de -3,10 m, avem un material compus din fragmente ceramice din sec. XIX: castroane, oale cu toartă, ulcioare; pe nivelul de călcare, la o cotă de -3,20 m, faţă de nivelul trotuarului, cercetarea arheologică a pus în evidenţă un strat cu depunere impresionantă (fragmente ceramice nesmălţuite şi smălţuite) din sec. XVI-XVII, care asigură şi datarea construcţiei: oale cu toartă decorate cu humă, ulcioare, străchini şi o mare varietate de cahle nesmălţuite - oale cahle, cahle traforate, cahle plate decorate cu modele geometrice6.

În camera 2 nu a fost înregistrat decât material ceramic din sec. XIX, reprezentând umplutura din ultima fază de funcţionare şi cea formată în momentul demolării hanului Zlătari.

Clădiri diverse

La demontarea trotuarului de N, începând cu colţul dinspre Calea Victoriei, a fost efectuată o supraveghere arheologică. În această zonă, aflată în faţa hanului Zlătari, planul Boroczyn plasează clădirea hanului Filipescu. În urma cercetării arheologice - limitată la curăţarea şi delimitarea în partea superioară a unor tronsoane de ziduri - au fost identificate mai multe fundaţii aparţinând mai multor clădiri de mici dimensiuni. Cercetarea lor a fost împiedicată de proximitatea clădirilor actuale, spre N şi de traseele a două cabluri de curent, de medie tensiune, acoperite cu cărămizi de protecţie, care au şi afectat fundaţiile descoperite, ca şi mai multe conducte de apă curentă sau pluvială. Clădirile au ziduri din cărămidă legată cu mortar de var, majoritatea cu fundaţii foarte puţin adânci sau chiar fără fundaţie. Construcţiile se desfăşoară pe o lungime de 31,74 m.

Inventarul este sărăcăcios datorită imposibilităţii cercetării în adâncime. Totuşi din săpătura efectuată pentru cercetarea fundaţiilor Z19 şi Z20, semnalăm prezenţa, la ad. -1,60-2,00 m, a unor materiale din sec. al XVI-lea. Remarcăm farfuriile cu decor sgrafitat, cu motive geometrice şi vegetale, dar şi prezenţa oalelor cahlă, a căror număr ridicat, cel puţin 5 exemplare, ne sugerează existenţa unei sobe.

Informații suplimentare online

[Raportul 3841 din cronica.cimec.ro]
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro]
